

Ikäihmisten raati

Vuorovaikutteista toimintaa ikäihmisten arjen parhaaksi

ELOKUUN KUUKAUSIKOKOUS

Muistio 4.8.2022

4.8.2022 KLO 16.30 -18.00

Raatihuoneen valtuustosali

Osallistujia: 13 henkilöä

Teema: Ikäihmisten raadin toimintasuunnitelma, syksy 2022

1. Toimintasuunnitelman lähtökohtia

Ikäihmisten vaikuttajaraati osallistuu hallinnon osallisuusperiaatteiden mukaisesti vertais-asiantuntijana julkishallinnon – Kanta-Hämeen hyvinvointialue ja Hämeenlinnan kaupunki – ikäihmisten hyvän arjen palveluiden peruslinjausten suunnitteluun.

Elokuun kuukausikokous valmisteli painotuksia syyskauden 2022 toimintoihin.

- Aluehallintouudistuksen 1.1.2023 toimeenpano
 - Syksy 2022 on suunnittelutoimien valmistumiskausi
 - Ikäihmisten palveluissa ei tapahdu muutoksia
 - Kanta-Hämeen hyvinvointialueella (KHHVA)
 - organisaation ja hallinnollisten toimien suunnitelmat valmistuvat
 - strategiatyö on käynnissä
 - tavoitteiden ja muutosten suunnittelu toteutuu v. 2023 budjettisuunnittelun yhteydessä syksyn aikana
 - Kaupungin toimihenkilöiden keskeisiä toimintoalueita ovat
 - nykyisten asiakaspalveluiden häiriötön säilyvyys
 - meneillään olevien hankkeiden jatkumo/soveltaminen uuteen sote-järjestelmään
 - menestyvä Hämeenlinna 2025 –strategian työstö; sen osana ikäohjelma
 - valmistautuminen 1.1.2023 toimintoihin, asiakaspalvelun kitkaton siirto
 - 2023 on ”koeponnistusvuosi”,
 - suunnitelmien toteutusta aste asteelta
 - hyvinvointialueen ja kaupungin toimintojen integraatiota, yhteensovittamista
 - 2024 on vakiintuneen toiminnan vuosi
- Kotona asuvan ikäihmisen hyvä arki toteutuu julkishallinnon osalta, kun palvelut toteutuvat kotona, lähellä tai saavutettavissa.
- Ikäihmisten raadin syksyn 2022 toimenpiteiden keskipisteinä ovat

- SOTE
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen ja rakenteiden uudistus
- HYTE
 - Ikäohjelma, Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2022 – 2026
- Asuminen
 - Meikä-hanke
Meikä asuu, missä haluaa, Ikääntyvien asuminen ja tulevat asumistoiveet
 - Jopa-hanke
Pysyvä koti – muuttuvat palvelut -hanke
- Neuvonta, asiakasohjaus ja –palvelu
Asiakaslähtöinen, integroitu toteutus on tällä hetkellä suuri kysymysmerkki?!
- Neuvonta, asiakasohjaus ja -palvelut samoin kuin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) ovat sekä kaupungin että KHHVAN vastuulla. Kummankin tahon toimintasuunnitelmien ja toimintojen integroinnin (yhteensopivuuden) suunnittelun tulee toteutua syksyn 2022 aikana.

Toiminta-alueet 2025					
Ikäihmisten näkökulma					
HYVINVOINTIALUE			KAUPUNKI		
NEUVONTA, ASIAKAS- JA PALVELU- OHJAUS	KOTIHOITO JA KOTONA ASUMISEN TUKEMINEN	HYVINVOINTI JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN	HYVINVOINTI JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN	ASUMINEN	NEUVONTA, ASIAKAS- JA PALVELU- OHJAUS
OMAISHOITO JA PERHEHOITO	TERVEYDEN- HUOLTO	ERIKOIS- SAIRAAN- HOITO		KULTTUURI JA LIIKUNTA	
VETERAANIT	HOIVA- JA LAITOSHOITO	KUNTOUTUS			

1. SOTE, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, KHHVA

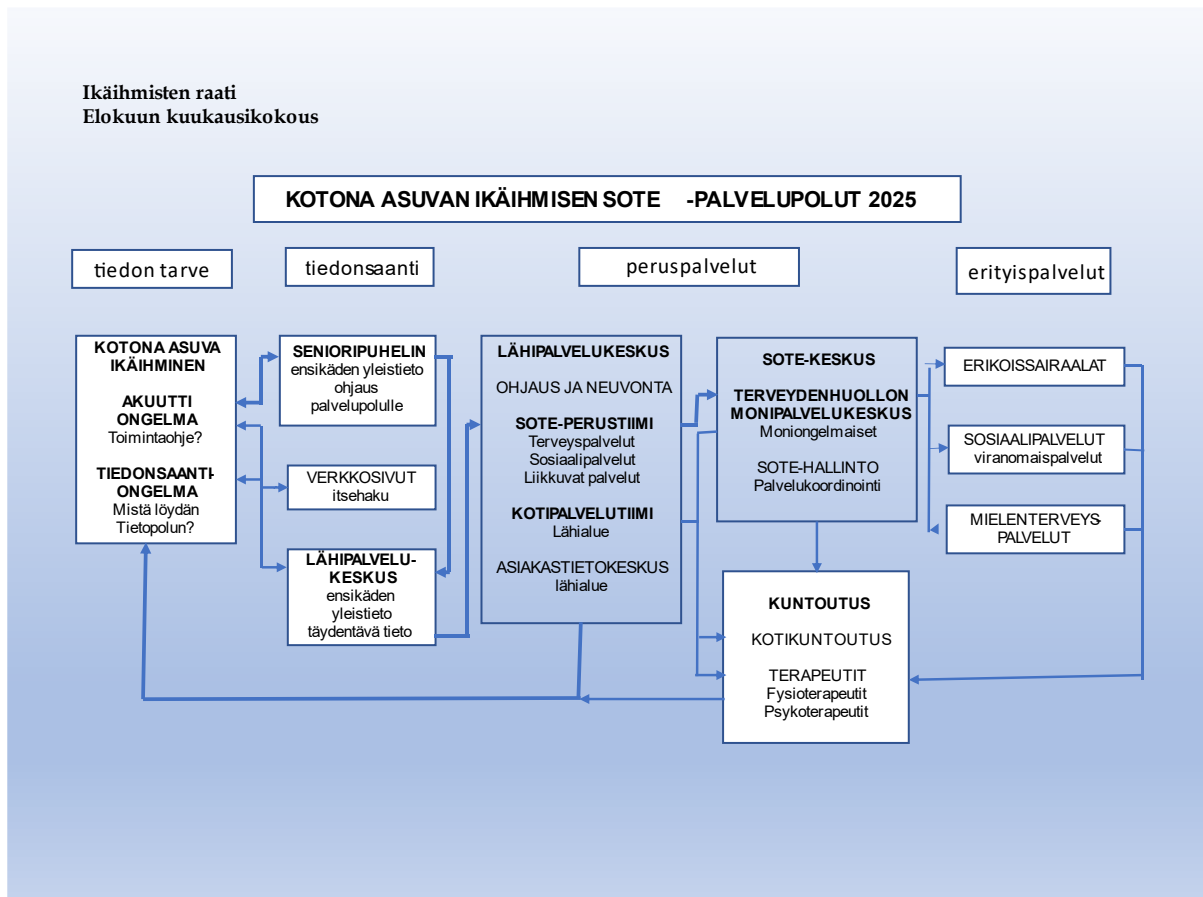
Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen ja rakenteiden uudistus

- Nykyisessä hajautetussa toiminnassa
 - terveyspalvelut hoidetaan
 - perusterveydenhuoltona terveyskeskuksissa ja
 - erikoissairaanhoidona keskussairaaloissa ja yliopistollisissa sairaaloissa
 - sosiaalipalvelut ja niiden viranomaispäätökset
 - sosiaalikeskuksissa, (mm. koti- ja kotiin tuotavat palvelut) ja
 - KELA:ssa
 - akuutti ensiapu
 - pelastuskeskuksissa.
- 1.1.2023 palvelut siirtyvät pääsääntöisesti KHHVAN vastuulle
- Lähtökohtana on Kanta-Hämeen tulevaisuuden soten asiakaslähtöinen toimintamalli (teams-seminaari 13.4.2021), jossa
 - asiakkaalle suunnitellaan oma asiakkaan palvelupolku
 - asiakkaan yhteydenotto -> palveluohjaus -> palvelutarpeen arviointi -> palvelusuunnitelma -> palvelun organisointi-> palvelun toteutus -> palvelun seuranta ja arviointi
 - asiakkaalla on käytössään sähköinen oman palvelupolkunsa seurantamahdollisuus (älypuhelin)

1.1 Neliportainen asiakaslähtöinen perusmalli

kotona asuvan ikäihmisen sosiaali- ja terveyspalvelujen toteuttamiseksi

- Ikäihmisten vaikuttajaraati on em. asiakkaan palvelupolkulinjausten pohjalta tehnyt ehdotuksia KHHVAN ikäihmisten toimialan palveluiden erikoissuunnittelijoille (15.3.2022) asiakaslähtöiseksi ikäihmisten sote-palveluiden neliportaiseksi toimintamalliksi:
 1. Kotipalvelut ja kotiin tuotavat palvelut
 2. Matalan kynnyksen lähipalvelut
 3. Keskitetyt sote-palvelut
 4. Erikoissairaanhoidon palvelut
- Ehdotettu malli mahdollistaa realistisen, väestöpohjan kokoon ja peruspalvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen perustuvan tasapuolisen toteutuksen koko Kanta-Hämeen hyvinvointialueella.

1.2 Ikäihmisten palvelupolun vaiheet

1. Kotona asuvan ikäihmisen tiedonsaannin tarve

- Akuutin ongelman toimintaohje
- Terveydenhoidon ja sosiaalipalveluiden yleistiedon tarve

2. Tiedon saanti

- Senioripuhelin, yleisohjeistus palvelupoluille
- Verkkosivut, itseohjattuva tiedon haku
- Lähipalvelukeskus, kasvokkain (tai puhelimitse) tapahtuva neuvonta ja ohjaus

2. Peruspalvelut

3.1 Lähipalvelukeskus

- Peruspalvelutiimi
 - terveyspalvelut
 - neuvonta, ohjaus
 - Hyte
 - omahoitaja-omalääkäri työpari
 - pientoimenpiteet
 - terveystarkastukset

- sosiaalipalvelut, neuvonta
- liikkuvat palvelut
- Kotipalvelutiimi
 - Itseohjautuva lähipalvelualueen ”kotipesä”
 - kotipalvelut
 - kotiin tuotavat palvelut
- Lähipalvelualueen it-asiakastietokeskus

3.2 SOTE-keskus

- Moniongelmaisten asiakkaiden palvelukeskus
- Sote-palveluiden hallintokeskus, palvelukoordinointi

3. Erityispalvelut

- erikoissairaanhoido
- sosiaalihuollon viranomaispalvelut
- mielenterveyden erityispalvelut

4. Kuntoutus

- kotikuntoutus
- fysioterapia
- psykoterapia

2.3 Lähipalvelukeskus

- Lähipalvelumääritelmä
Lähipalvelut ovat kohtalaisen helposti saavutettavissa joko
 - lähialueen toimipisteessä ikäihmisen asiointialueella (1 – 2 km:n etäisyydeltä) tai
 - sähköisesti tai
 - kotiin tuotuina
- Lähipalvelukeskus sote-palveluiden toiminnallisena osana
 - Yleismalli, sovelletaan lähipalvelualueen palvelutarpeen pohjalle
 - Toimintaperiaate
 - Matalan kynnyksen lähipalvelut
 - ’Yhden yhteenoton’ ja ’kerralla haltuun’ -periaate
 - Päätoiminnot:
 - Peruspalvelut ja
 - Itseohjautuvan kotihoitotiimin toiminta
 - Aukioloajat:
 - Klo 8 – 16 arkipäivinä 2 – 5 päivää / viikko
- Lähipalvelualueen

- Johto
 - Sairaanhoidajakeskeinen monialainen hoitotiimi
 - Sote-keskus koordinoi hallinnollisesti
- Sijainti
 - Lähipalveluiden asiointikeskuksessa tai sen välittömässä läheisyydessä
- Resurssit
 - Henkilöstö
 - Nykyinen terveyskeskus- ja kotipalveluhenkilöstö uudelleenorganisoina
 - Rahoitus
 - Sote-rahoitusmalli
- Toimitilat
 - Toiminnallinen siirto terveyskeskusjärjestelmän tiloista
- Mallin testaus ja käyttö
 - Malli otetaan pilottikäyttöön v. 2023 ajaksi kolmella peruspalvelualueella
 - kaupunkikeskus
 - pitäjakeskus/lähiö
 - kyläkeskus
 - Malli voidaan ottaa KHHVAN käyttöön
 - asteittain
 - henkilöstö-, rahoitus- ja tietotekniset resurssit huomioiden
 - alueellisen palvelutarpeen perusteella
- Lähipalvelukeskuksen merkitys (hyödyt / edut)
 - Matalan kynnyksen lähipalvelupiste
 - Perustason palveluja alueen kaikille ikäryhmille
 - Palvelujen oikea-aikainen saavutettavuus; hoitoon pääsy 7 vrk.
 - Lähipalvelualueen tuntemus
 - Henkilökunta tutustuu alueen asiakkaiden elämäntilanteeseen ja palvelutarpeeseen useamman käyntikerran aikana
 - Asiakkailta mahdollisuus tiedonhankintaan lähipalvelun yhteyshenkilöiltä
 - Tuttu ja turvallinen
 - Jatkuva asiakassuhde asukas/omahoitaja/omalääkäri
 - Helppo löytää, helppo tulla, helppo olla

2.4 Osallisuusverkosto; KHHVA Ikäihmisten toimiala

- Motto: Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ikäihmisten palveluiden suunnitteluun tarvitaan sekä suunnittelijoiden että ikäihmisten panos.
- Osallisuusverkostoon kuuluvat KHHVAN ikäihmisten toimialueen suunnittelijat ja Kanta-Hämeen kuntien vanhusneuvostot (2 henk./vanhusneuvosto) sekä ikäihmisten vaikuttajaraati.

- 25.8.2022 on osallisuusverkoston syyskauden ensimmäinen kokous. (Kevätkaudella oli neljä kokousta). Kokouksen asialistalla ovat hyvinvointialueen vanhusneuvoston toimintasäännösten luonnostelu ja osallisuusverkoston yhteisen vision luominen.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, Hämeenlinnan kaupunki

- **Menestyvä Hämeenlinna 2025 -strategia**
 - Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden strategian 8.6.2022
 - Päämäärät
 1. Hyvinvointia edistävä kaupunki, jossa on aktiiviset kansalaiset
 2. Resurssiviisas kaupunki, jolla on tasapainoinen talous
 3. Elinvoimainen asumiskaupunki
 - Päämäärä 1. Hyvinvoivien ihmisten yhteisöllinen kaupunki. Onnistumisen edellytykset
 - Osallisuus yhteisössä
 - Hyvinvointiin aktivoiva kaupunki
- **Ikäohjelma**
Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2022 – 2026
 - Ikäohjelma sisältyy strategiaan omana osiona
 - Kaupungin vastuualueet
 - Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät palvelut yhteistoiminnassa hyvinvointialueen kanssa
 - Liikunta- ja kulttuuripalvelut
 - Asumiseen liittyvät palvelut
 - Ympäristöpalvelut
 - Joukkoliikennepalvelut
 - Ikäohjelman työstö elo- syyskuussa 2022
 - Ikäihmisten raati on jäsenenä hyte-työryhmässä

4. Ikäihmisten asumishankkeet, Hämeenlinnan kaupunki

- Hämeenlinnan kaupunki toteuttaa v. 2022 aikana kaksi toisiinsa liittyvää ikäihmisten asumishanketta; Meikä-hanke ja Jopa-hanke.
 - Ikäihmisten vaikuttajaraati on merkittävästi mukana kummassakin hankkeessa.
 - Hankeraportit valmistuvat syys- lokakuun aikana.
 - Hankkeiden tuloksista tiedotetaan mediakampanjalla loka- marraskuussa.

4.1 Meikä-hanke

Ikääntyvien asuminen ja tulevat asumistoiveet

- Meikä-hankkeen toteutusvaiheet
 - Kysely ikäihmisten asumisesta ja tulevista asumistoiveista, tammi- helmikuu
 - Kyselyvastauksia saatiin 500, 2/3 kantakaupungin ja 1/3 pitäjien alueelta Päähavaintoja kyselystä
 - ❖ Nykyinen koti, myönteistä
 - asunnon toimivuus rauhallisessa ja turvallisessa ympäristössä
 - arkipalvelut sekä terveys-, hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut lähialueella
 - ❖ Nykyinen koti, ongelmia
 - asunnon korjaustarpeet ja niiden kustannukset, energiakustannukset, esteettömyysongelmat, asunnon liian suuri koko tarpeisiin nähden
 - ❖ Tuleva koti
 - sijoittuminen lähelle kaikenikäisten asumista ikäihmisille sopivaksi saneerattuun asuntoon tai ikäihmisten kylään
 - koti asuinyhteisöstä, jossa itselle sopiva oma asunto ja monikäyttöiset yhteistilat käytettävissä
 - ❖ Saavutettavuus
 - hyvät ja monipuoliset liikenneyhteydet, kuljetusapua kaupungissa lähipalvelukeskuksiin ja pitäjissä pitäjakeskuksiin
 - ❖ Yleisin asumiseen liittyvä kysymys
 - mistä saan tietoa asumista, neuvontaa ja ohjausta koskeviin kysymyksiini
 - Skenaariotyöskentely, toukokuu
 - Kyselyn antamien tulosten hahmottaminen kolmen erilaisen kaupunkialueen kehittämissuunnitelmiin
 - Voutila-Jukola, Keinusaari, Hauhon pitäjakeskus
 - Kaura:n (kaupunkirakenteen) toimialan suunnitelmiin, elokuu
 - Raporttien ja työkalupakkien työstö, syys- marraskuu
 - Tiedotuskampanja, loka- marraskuu

4.2 Jopa-hanke

Pysyvä koti – muuttuvat palvelut -hanke

- Tarkastelunäkökulma
 - Hyvinvointikeskus ja sen fyysinen lähiympäristö ns. ”välimuotoisen asumisen” mallina
- Toteutus
 - Arviointikävelyt huhti- toukokuu
 - Lammin Pellavakoti, Kalvolan Sauvola ja kantakaupungin Keinukamari
 - Kohteena
 - asunnot, yhteiset tilat, sisäänkäynti, piha-alue, lähialue
 - esteettömyys, toimivuus, viihtyvyys, turvallisuus, yhteisöllisyys
- Raportti

- Arviointikävelyistä saatujen runsaiden huomioiden pohjalta on mahdollista tehdä suuntaa antavia parannusehdotuksia tulevien hyvinvointikeskusten suunnittelun ja rakentamisen lähtökohdiksi.

5. Keskustelukommentteja

Kokouksen aikana käydyn vilkkaan keskustelun kooste

- Tiedottaminen
 - Tiedottaminen ja sen tasapuolinen saatavuus on suuri haaste.
 - Tiedonvälitykseen, neuvontaan ja ohjaukseen tarvitaan lisää osaajia sekä hyvinvointialueen ja kuntien välistä kokonaisvaltaisesti koordinoitua toimintaa.
 - Asumisen korjausneuvonta on erittäin tärkeää. Nykyisin??.
 - Internetin tulee toimia tiedottamisessa ja etäpalveluissa tasa-arvoisesti ja -puolisesti; nykyisin näin ei ole (haja-asutusalueet?)
 - Tiedottaminen yrittäjille tulee ottaa mukaan ikäihmisten asumisviestintään.
- Ikäihmisten palvelut
 - Miten koordinoidaan ja toteutetaan kotiin tuotavat, liikkuvat ja etäpalvelut (lääkäri, sairaanhoitaja)?
 - Miten sosiaalipalveluiden saatavuus voidaan toteuttaa lähipalvelupisteissä (neuvonta ja ohjaus/virkavastuu)?
 - Lähipalveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa 1,5 – 2 km:n säteellä on ongelmia taajama-alueilla.
 - Voisiko kiertävä monipalvelubussi tai ”terveyskioski” toteuttaa lähipalvelua harvaan asutulla haja-asutusalueella?
 - Miten 3. sektorin ja nuorison/(koululaisten) vapaaehtoistoimintaa saataisiin ohjattua ikäihmisten kohtaamisiin/henkilökohtaiseen avustamiseen?
 - Voisiko VPK-toiminta tulla avuksi ikäihmisten avustustoimintaan?
 - Pitäjien nykyinen asema on hyvin tiedossa ja Hämeen Kylät ry työskentelee aktiivisesti elävä kylä -periaatteen toteuttamiseksi, mutta ...
 - Pitäjillä palveluiden saatavuus ja saavutettavuus ei toteudu tasapuolisesti.
 - Yrittäjien ja oppilaitosten yhteistyötä ikäihmisten palveluiden kanssa ollaan käynnistämässä.

5. Syyskauden kuukausikokouksien ajoitus ja pääteemat, alustava

Kokouspaikka: Raatihuoneen valtuustosalii

- Syyskuun kuukausikokous
Aika: to 21.9.2022 klo 16.30 – 18.00
Teema: Sote ja Hyte
- Lokakuun kuukausikokous
Aika: ke 26.10.2022 klo 16.30 – 18.00
Teema: Asuminen
- Marraskuun kuukausikokous

Aika: to 24.11.2022 klo 16.30 – 18.00

- Joulukuun kuukausikokous
Aika: ke 14.12.2022 klo 16.30 – 18.00
Teema: Kevään 2023 Teema: Viestintä
toimintasuunnitelma

Muistion vakuudeksi

Pentti Repo
puheenjohtaja

Heli Eskolin
sihteeri